

ОБРАТНАТА ВРЪЗКА ОТ СТРАНА НА ЦЕЛЕВИТЕ ГРУПИ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ, УЧАСТВАЩИ В ОБСЪЖДАНЕТО

На 30.06.2022 г. в заседателната зала на Съюза на юристите в България се проведе дебат по предложените референтните модели на конституционната уредба на съдебната власт. Обсъждането протече при следния дневен ред:

Представяне:

- *Конституционен модел на съдебната власт в България;*
- *Приложими елементи за формиране на конституционния модел на съдебната власт (опит на ДЧ на ЕС).*

Представяне и дискусия по референтните модели и сценариите на съдебната власт в България

Обобщение и закриване

На обсъждането присъстваха представители на Върховния административен съд, Съюза на съдиите, на Асоциацията на прокурорите в България, на Съюза на юристите, Камерата на следователите в България, на академичната общност, съдия от ВАС. На обсъждането присъства и проф. Снежана Начева, член на експертния екип изготвил проект на Конституция на Република България по поръка на председателя на НС, бивш конституционен съдия и професор по конституционно право.

В обсъждането бяха представени резултатите от приключилите дейности по проекта, като основа за разработване на моделите за усъвършенстване на конституционния модел на съдебната власт.

Присъстващите бяха запознати с постигнатото съгласие във Велкото Народно събрание (ВНС) по неголям брой основни положения за съдебната власт, които са застъпени в постъпилите проекти за конституции. Тези основни положения са:

- В конституцията да се дадат **само основните принципни положения, а детайлите в устройствените закони.**
- **Изграждане съдебната власт като независими власт**, наред със законодателната и изпълнителната и оттук независимост на съдиите и подчинението им само на закона.
- **Несменяемост на съдиите;**

○ Равенство на гражданите.

- **Принципът за разделение на властта:** формата и характерът на управлението по отношение на разделенията на държавната власт на законодателна, изпълнителна и съдебна е тема в дебата по изработването на нова Конституция, една от малкото, по която както депутатите в VII ВНС, така и вносителите на проекти на основен закон, са почти единодушни.
- По **статута на съдебната власт като "трета" власт** в системата на разделените власти няма никакви колебания.

Представени са и направените пет промени (поправки) в Конституцията, повечето от тези промени са насочени приоритетно към подобряване на регулацията на съдебната система: първата поправка от 2003 г.; втората поправка е насочена не към съдебната система, а към адаптиране на конституционната уредба във връзка с приемането на България в Европейския съюз; третата поправка от 2006 г.; четвъртата поправка от 2007 г. и петата поправка от 2015 г. Четири от петте промени в основния закон са свързани с промени в Глава шеста "Съдебна власт" и въпреки това настоящият дебат за следваща промяна отново е с фокус съдебната власт. Представянето на промените предизвика многобройни коментари и оценки:

„Тези формални изменения фактически повлияха на степента на правна абстракция отмерена първоначално в Глава VI - какво да влезе и какво да не влезе при този нов модел, който ще се прави“.

„Много от реформите бяха неуспешни. През 2015 година се извърши най-голяма реформа на съдебната власт, която дълго време бе обмисляна, но накрая на практика реално беше отменена с последващите промени в Закона за съдебната власт.“

И дебатът потвърди извода, че е необходимо да се направи дълбок анализ на въздействието на всеки от текстовете на основния закон, последваща оценка на нормите и ниво на постигане на заложените в мотивите цели преди да се пристъпи към промени в Конституцията. Присъстващите се съгласиха, че е необходимо да се постигне обществено съгласие за посоката и обхвата на модела на съдебната власт и техните цели да не се променят със смяната на министъра на правосъдието.

„Може да става крачка по крачка, но да има някаква посока и последователност, да не е проба-грешка. Защото всички тези промени, за които колегата каза общо взето имат негативна оценка, не можем да направим нищо положително от тези промени. Аз съм свидетел на тези промени, знам и кой ги правеше, трябва да ви кажа, че те бяха много ясно политизирани и дори директно насочени към определени институции и хора.“

По отношение на действията на държавата беше отбелязано, че държавата не се е погрижила дори да има едно издание на Конституцията с инкорпорирани най-малко

тълкувателните решения на Конституционния съд към текстовете, за които тези решения се отнасят, *но не само с текстовете (отпаднал, влязъл), но заедно с мотивите на тълкувателните решения на КС и начина по който се е развивал конституционната идея, има ли вътрешно напрежение в този процес, в осмислянето на нещата.*“ Трябва да се отчита и факта, че значителна част от тълкувателните решения на КС се отнасят до глава шеста „Съдебна власт“ (по преценка от залата повече от една четвърт и малко по-малко от една трета).

Участващите представители на заинтересованите страни поставиха чувствителния въпросът за концентрацията на големи правомощия в ръцете на ВСС и възприемането му по-скоро като политически орган, а не професионален несъдебен орган с мисия да брани независимостта на съдебната власт. Тези правомощия и възприятия се засилват и от едно от решенията на Конституционния съд, според което ВСС може да приема нормативни актове с ограничено действие в съдебната власт. Това и противопоставянето в различните колегии на ВСС усещаното сред някои представители на съдебната власт и академичната общност (?!), че ВСС е парламентът на съдебната власт.

При представянето на сценариите и моделите за усъвършенстване на организацията на съдебната власт, бяха изказани мнения и предложения за внимателен подход към каквито и да са промени в основния закон. Да се подхожда към такава стъпка едва след като се изчерпят възможностите за решаване на съществуващите проблеми със законодателни промени.

Посоката на желаната промяна е осигуряване на ефективна организация на съдебната власт, при спазване на конституционните принципи и отчитане на спецификата на отделните органи, включени в общата "съдебна система", гарантиране общ институционален интегритет на системата от органи на държавната власт.

Силен акцент бе поставен върху необходимостта от постигане на широк консенсус в Парламента, но и в обществото и в корпусите на съдебната власт, за всяка стъпка за промяна, която ще се предприема.